

Työryhmä: Hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (lukuvuosimaksujen korottaminen)

Työryhmän 2. kokous

11.9.2023 klo 11.00–12.30 (Potentia K206, Meritullinkatu 10 ja Teams)

Osallistujat

Paikalla:

Jonna Korhonen, puheenjohtaja, OKM
Maija Innola, varapuheenjohtaja, OKM
Henna Närhi, sihteeri, vastuuvaimistelijä, OKM
Nelli Tiainen sihteeri, OKM
Allan Seuri, OKM (kutsuttuna asiantuntijana, mukana asiakohdassa 4)
Marjo Arola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Mikko Eronen, OPH (kutsuttuna asiantuntijana)
Turo Kilpeläinen, LAB-ammattikorkeakoulu
Lydia Laine, Maahanmuuttovirasto - Migri (Fanny Södermanin varajäsen)
Mia Leisti, UM
Ida Mielityinen, Arene ry
Kristiina Mäkelä, Aalto-yliopisto
Aleksi Niemi, SAMOK
Jouko Niinimäki, Oulun yliopisto
Heidi Rättyä, SYL
Jarmo Tiukkanen, TEM
Satu Uusiautti, Lapin yliopisto

-
- Kokouksen avaaminen:** Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 11.
 - Asialistan hyväksyminen:** Asialista hyväksyttiin.
 - Muistion hyväksyminen:** Muistio hyväksyttiin täydennyksellä, että siihen lisätään osallistujat.
 - Taloudelliset vaikutukset. Alustus, neuvotteleva virkamies Allan Seuri:** Otettiin tiedoksi.

Korkeakoulujen edustajat toivat esiin, että lukuvuosimaksun korkea hinta voi myös indikoida korkeakoulutuksen laatua. Sisään otettavat opiskelijat eivät myöskään ole homogeeninen ryhmä, mikä voi

näkyä hinnoittelussa. Korkeakoulut haluavat jatkossakin mahdollisimman paljon akateemisesti lahjakkaita opiskelijoita. Korkeakoulut peräänkuuluttivat autonomiaa hinnoitteluun ja sitä, että maksujen määrittäminen huomioidaan suhteessa korkeakoulujen rahoitusmallissa saamaan tukeen.

5. Toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Kohti lukuvuosimaksujen täyskatteellisuutta:

Puheenjohtaja totesi, että valmistelun lähtökohtana on tähän saakka ollut, että kansainväliset opiskelijat pysyisivät rahoitusmallissa ensi sopimuskaudella. Nyt keskustellaan siitä, tapahtuuko ”kohti” täyskatteellisuutta aidosti sen aikana tai mitä se ylipäättään tarkoittaisi. Tämä on yhteydessä korkeakoulujen ohjaus- ja rahoitusmallia uudistavan työryhmän työhön ja seuraavan sopimuskauden määrittämiseen.

Keskustelussa tuotiin esiin, että korkeakouluilla on oltava riittävästi aikaa valmistautua toteutettavaan muutokseen. Yhden keskimääräisen lukuvuosimaksun käyttäminen olisi haaste, koska eri alat ovat kustannuksiltaan erihintaisia. Jos kustannusten tulee olla täyskatteellisia, on määriteltävä, kuinka sen toteutumista seurataan ja millä tasolla. Täyskatteellisessa mallissa tulisi myös olla selkeää, mitä kustannuksiin lasketaan. Valmisteluryhmästä todettiin, että korkeakoulujen talousjohdolta on pyydetty näkemyksiä tähän. Myös Vipusen tietoja voi hyödyntää laskennassa. Esille tuotiin huoli siitä, nouseeko maksun vähimmäishinta niin korkeaksi, että Suomi hinnoittelee itsensä ulos opiskelumaana verrattuna vaikkapa muihin Pohjoismaihin. Toisaalta lukuvuosimaksuista puhuttaessa on hyvä erottaa jo nyt korkealla oleva ”listahinta” veloitetusta ”nettohinnasta” eri apurahojen jälkeen. Korkeakoulut toivat esille myös sen, että jo nyt lukuvuosimaksujen hinnat nousevat lyhyessä ajassa ja saadaan tietoa vaikutuksista. Hintojen nostamisen myötä alueelliset erot ja osaaajapula on huomioitava ja tässä kansallinen apuraha tai kannustimet ovat tärkeitä. Pj totesi, että hallitusohjelman kirjaukset koskien kannusteita ja kansallista apurahaa katsotaan osana kokonaisuutta seuraavassa vaiheessa. Muutoksen mahdollinen vaiheittainen voimaantulo antaa valmistautumisaikaa korkeakouluille. Kaikkiaan koulutuksen kustannukset kattava malli sai osanottajien osalta keskustelussa enemmän kannatusta ja siten, että korkeakouluilla olisi laaja autonomia määrittää hinta itse tilanteessa, jossa kansainvälisten opiskelijoiden tutkinnot eivät enää olisi rahoitusmallissa.

Puheenjohtaja totesi, että käsittelyssä olleet kummatkin vaihtoehdot pidetään edelleen mukana valmistelussa ja osanottajilta pyydetään palautetta kuluvan viikon aikana seuraavan kokouksen päätösesitystä varten.

5.2 Lukuvuosimaksujen kiertämisen estäminen:

Vaihtoehdossa, jossa lukuvuosimaksuvelvollisuus laajenisi eli maksullisuuden piirissä olevat oleskeluluvan perusteet lisääntyisivät, ongelmallisena nähtiin esimerkiksi tilanne, jossa perhesideluvalla olevasta toisen asteen tutkinnon suorittaneesta nuoresta tulisi maksuvelvollinen. Opiskelijoiden näkökulmasta maksuvelvollisuuden laajenemista työperusteiseen oleskelulupaan siirryttäessä pidettiin hankalana, koska tämän nähtiin lisäävän kansainvälisen opiskelijan kokonaiskustannuksia. Esiin nostettiin lisäksi

tutkintokohtainen maksu vuosittain pyydettävän maksun sijaan, mikä helpottaisi niitä opiskelijoita, joiden opinnot esimerkiksi työssä käynnin vuoksi venyvät. Keskustelussa huomioitiin, että kansainvälisen vetovoiman lisäksi on huolehdittava myös täällä jo olevien mahdollisuudesta jäädä. Toisaalta maksuttomuuden piirissä olevien ryhmien määrittäminen voi olla hankalaa, koska eri oleskelulupaperusteita on niin paljon. Eniten kannatusta saikin vaihtoehto, jossa lukuvuosimaksuvelvollisuus määrittyisi sen perusteella, että ensimmäinen oleskelulupa on myönnetty opiskelijana. Haasteeksi tässä vaihtoehdossa nostettiin maksuvelvollisuuden tulkitsemisen työläys korkeakoulujen ja viranomaisten taholta, kun olisi selvítettävä, millä statuksella henkilö on alun perin tullut maahan. Pj huomioi, että myös tilastotaustaa selvitetään.

Puheenjohtaja totesi, että käsittelyssä olleet kummatkin vaihtoehdot pidetään edelleen mukana valmistelussa ja osanottajilta pyydetään palautetta kuluvan viikon aikana seuraavan kokouksen päätösesitystä varten.

5.3 Hakemuksen käsittelymaksu: Käsitellään seuraavassa kokouksessa.

6. Muut asiat: Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous: 21.9. klo 11.30–13.30 (Potentia K206, Meritullinkatu 10 ja Teams)

8. Kokouksen päättäminen: Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12.30.